

Lidská práva a soudnictví - zkušební okruhy 2011

- [1.] Základní pojmy: Rozdělení základních práv dle statusů. Nositelé a adresáti základních práv. Princip vyváženosti práv (test proporcionality) – nejlépe na konkrétním příkladu z judikatury.
- [2.] Důvody omezení jednotlivých práv a přezkum jejich přípustnosti: konkrétní vymezení v Ústavě ČR, LZPS a Úmluvě; konkrétní důvody omezení jednotlivých práv, přezkum přípustnosti těchto omezení ÚS ČR. Příklady z judikatury.
- [3.] Popište základní dokumenty a orgány ochrany lidských práv na unijní úrovni. Zamyslete se nad relevantností argumentace judikaturou ESLP a dalších mezinárodních soudů před českými soudy.
- [4.] Popište základní dokumenty a orgány ochrany lidských práv na regionální (Rada Evropy) úrovni. Zamyslete se nad relevantností argumentace judikaturou ESLP a dalších mezinárodních soudů před českými soudy.
- [5.] Popište základní dokumenty a orgány ochrany lidských práv na univerzální úrovni. Zamyslete se nad relevantností argumentace judikaturou ESLP a dalších mezinárodních soudů před českými soudy.
- [6.] Mají rozhodnutí českých soudů precedenční povahu? Závaznost a formy rozhodnutí Ústavního soudu. Řešení judikatorních odklonů. Ratio decidendi a obiter dictum. Druhy a smysl disentů.
- [7.] Řízení o abstraktní a konkrétní kontrole norem: procesní postup, aktivně legitimované subjekty, pojem „právní předpis“, konstitutivní a deklaratorní účinky vyslovení protiústavnosti napadeného právního předpisu. Příklady z judikatury.
- [8.] Odklad vykonatelnosti zrušovacího nálezu v řízení o kontrole norem: vykonatelnost rozhodnutí ÚS v tomto typu řízení, účinky ex tunc vs ex nunc, závaznost rozhodnutí. Preventivní kontrola norem. Příklady z judikatury.
- [9.] Řízení o ústavní stížnosti: typy (komunální, politická strana, obecná), podmínky řízení, postup Ústavního soudu.
- [10.] Vymezení pojmů „rozhodnutí“, „opatření“ a „jiný zásah“. Důsledky rozhodnutí Ústavního soudu v řízení o ústavní stížnosti.
- [11.] Povinnosti státu vyplývající z čl. 2 Úmluvy (právo na život). McCann a spol. proti Spojenému království. Ševčenko proti Ukrajině. Budayeva a ostatní proti Rusku.
- [12.] Právo na život a zákaz mučení - zásada non refoulement u žadatelů o azyl. Said proti Nizozemí, Bader a ostatní proti Švédsku.
- [13.] Právo na život. Srovnání právní úpravy práva na život v Listině, Mezinárodním paktu a Úmluvě. Právo na život a potratová legislativa – shrnutí problému, závěry německého a slovenského ústavního soudu.
- [14.] Právo na osobní svobodu (jednotlivé úpravy, důvody omezení podle Evropské úmluvy, důvody a formy omezení v českém právu a jejich legitimita). Vybraná judikatura.
- [15.] Co vše spadá pod pojem svobody projevu, jaké jsou formy projevu rozpoznané v dosavadní judikatuře ESLP?
- [16.] Jaké jsou druhy projevu z hlediska obsahu?

- [17.] Popište podmínky omezení svobody projevu.
- [18.] Ochrana osobnosti, osobní cti, dobré pověsti a jména: lidská důstojnost – lidské právo či základní hodnota; soukromé sféry jednotlivce (*Sphärentheorie*); omezení či zbavení způsobilosti k právním úkonům; čest a dobré jméno vs. svoboda projevu. Příklady z judikatury.
- [19.] Právo na respektování a na ochranu soukromí, obydlí a korespondence: konkrétní právní úprava v Ústavě ČR, LZPS a evropské Úmluvě a rozdíly mezi nimi; judikatorní vymezení pojmů – soukromý život, vztahy vázané na soukromý život, domov vs. obydlí; užití trestněprávních nástrojů a přípustnost omezení LP – odposlechy a sběr dat, osobní, domovní prohlídka a prohlídka jiných prostor. Příklady z judikatury.
- [20.] Pojem vlastnického práva; legitimní očekávání; restituce a role ESLP při ochraně vlastnického práva.
- [21.] Vlastnictví zavazuje - omezení vlastnického práva, vyvlastnění, konfiskace; daně a možnosti jejich přezkumu Ústavním soudem.
- [22.] Vyjmenuj hlavní vnitrostátní a mezinárodní dokumenty, ve kterých je upraven zákaz mučení. Co všechno zákaz mučení obsahuje? (Na jaká jednání se vztahuje a jaký je mezi nimi rozdíl?) Uveď konkrétní příklady chování a judikaturu, kterou znáš. Co je to tvrdé jádro lidských práv? Důkazní břemeno při tvrzení porušení čl. 3 Úmluvy.
- [23.] Vyjmenuj orgány – vnitrostátní i mezinárodní – dohlížející na dodržování zákazu mučení. Kdo se může mučení a nelidského a ponižujícího zacházení a trestání dopustit? Co jsou to pozitivní závazky státu? Jaké situace v ČR považuješ za problematické z pohledu zákazu mučení a nelidského a ponižujícího zacházení a trestání?
- [24.] Popište základní proceduru oznamování shromáždění před českými orgány.
- [25.] Zamyslete se nad limity shromažďovacího práva.
- [26.] Rozeberte judikaturu NSS ke shromažďovacímu právu.
- [27.] Zásady volebního práva a jejich praktické naplnění, odchylky od nich. Základní judikatura v oblasti volebního práva.
- [28.] Soudní přezkum voleb: typy jednotlivých řízení, jejich specifika, možnosti rozhodování soudů. Příklady z judikatury.
- [29.] Záruky nezávislosti a nestrannosti soudního rozhodování. Kárná řízení, proces jmenování soudcem, přidělení, přeložení, apolitičnost, podjatost atp.
- [30.] Právo na spravedlivý proces: vymezení pojmu plná jurisdikce, nezávislý tribunál, právo na zákonného soudce, rovnost zbraní, překvapivost a nepředvídatelnost rozhodnutí, opomenutý důkaz, porušení ústnosti a veřejnosti jednání a další záruky spravedlivého procesu. Příklady z judikatury.